

Камянець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
факультет корекційної та соціальної педагогіки і психології
кафедра психолого-медико-педагогічних основ корекційної роботи

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу, мова викладання	Навчання дітей із ЗПР в інклюзивних закладах українська
Викладачі	Вержиховська Олена Миколаївна, завідувач кафедри психолого-медико-педагогічних основ корекційної роботи, кандидат педагогічних наук, доцент, 067-762-07-13
Профайл викладачів	Посилання на вебсторінку, де міститься інформація про викладача (його Curriculum vitae – CV) стислий опис біографічних даних, набутих кваліфікацій та професійних навичок, що підтверджують його фах зі спеціальності відповідно до освітньої програми
E-mail:	defectologia@gmail.com
Сторінка курсу в MOODLE	Дайте посилання на курс в системі, наприклад, https://moodle.kpnu.edu.ua/enrol/index.php?id=436
Консультації	Середа, з 14.30 до 16.00, ауд. 33а

2. Анотація до курсу

Курс «Навчання дітей із ЗПР в інклюзивних закладах» передбачає формування у студентів теоретико-практичних основ змісту, сутності та психолого-педагогічного забезпечення навчально-виховної та корекційно-розвивальної роботи з дітьми із затримкою психічного розвитку в загальноосвітніх дошкільних та шкільних інклюзивних закладах.

Суттєвою частиною змісту дисципліни виступає засвоєння студентами напрямків та етапів підготовки майбутніх спеціалістів до практичної розробки та проведення психолого-педагогічної системи корекційно –розвивальної роботи з дітьми із ЗПР.

3. Мета та цілі курсу

Метою викладання навчальної дисципліни «Навчання дітей із ЗПР в інклюзивних закладах» є розкриття теоретико-методологічних та практичних аспектів проблеми з психолого-педагогічних основ затримки психічного розвитку, формування практичних вмінь і навичок психолого-педагогічного вивчення дітей із затримкою психічного розвитку різного етіопатогенезу, розкриття структури, змісту та напрямків навчально-виховної та корекційно-розвивальної роботи з даною категорією дітей у загальноосвітніх дошкільних та шкільних інклюзивних закладах.

4. Формат курсу

Стандартний курс (очний, заочний).

5. Результати навчання

Очікувані результати навчання з дисципліни «Навчання дітей із ЗПР в інклюзивних закладах»: уміти організовувати та здійснювати корекційну роботу при порушеннях пізнавальної діяльності у спеціальних та інклюзивних закладах; оволодівати методикою навчання дітей із затримкою психічного розвитку в інклюзивних закладах; розробляти педагогічні корекційні програми щодо пізнавального та особистісного розвитку дітей даної нозології з врахуванням їх індивідуальних та психологічних особливостей.

6. Обсяг і ознаки курсу

Найменування показників	Характеристика навчального курсу	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Освітня програма, спеціальність	016 Спеціальна освіта за освітньо-професійною програмою Логопедія. Спеціальна психологія	016 Спеціальна освіта за освітньо-професійною програмою Логопедія. Спеціальна психологія
Рік навчання/ рік викладання	другий /2019-2020	другий/ 2019-2020
Семестр вивчення	третій	третій

нормативна/вибіркова	вибіркова	вибіркова
Кількість кредитів ЄКТС	4 кредити ЄКТС	4 кредити ЄКТС
Загальний обсяг годин	120 год.	120 год.
Кількість годин навчальних занять	40 год.	16 год.
Лекційні заняття	20 год.	8 год.
Практичні заняття	20 год.	8 год.
Семінарські заняття	0 год.	0 год.
Лабораторні заняття	0 год.	0 год.
Самостійна та індивідуальна робота	80 год.	104 год.
Форма підсумкового контролю	залік	залік

7. Пререквізити курсу

Передумови для вивчення дисципліни – оволодіння фаховими компетентностями, що формуються під час вивчення дисциплін: «Психологія»; «Анатомія, фізіологія, паталогія дітей з основами генетики»; «Клініка інтелектуальних порушень», «Основи невро- та психопаталогії»; «Педагогіка з історією педагогіки», «Вступ до спеціальності «Спеціальна освіта», «Логопедія», «Загальна вікова та педагогічна логопсихологія», «Спеціальна педагогіка з історією», «Спеціальна теорія і методика виховання», «Спеціальна методика дошкільного виховання», «Інклюзивна педагогіка».

8. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою) – програми з корекційно-розвивальної роботи для дітей із ЗПР, мультимедійні засоби.

9. Політики курсу

Письмові самостійні завдання:

Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (есе, написання рефератів, підготовка презентацій). У випадку якщо студент не отримав протягом семестру необхідну кількість балів для допуску до заліку, він може написати додаткову письмову роботу (реферат) за темою яка буде погоджена з викладачем.

Академічна доброчесність:

Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату.

Відвідування занять

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Допускається 1 пропуск з поважних причин, який не впливатиме на систему оцінювання. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усі строків визначених для виконання усі видів письмових робіт, передбачених курсом.

Література

Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Схема курсу

Дата / кількість акад. год.	Тема, план	Форма заняття	Матеріали	Література Інтернетресурси	Завдання, год	Вага оцінки (балів)	Термін виконання
вересень 4 год / жовтень 4 год / протягом семестру 16 год.	Тема 1. Особливості корекції психічних процесів у дітей із затримкою психічного розвитку. 1. Основні методи нейрофізіологічного та психолого-педагогічного вивчення дітей із затримкою психічного	лекція /практичне заняття / самостійна робота	Відеоматеріали , презентації, навчально-розвивальні програми	Основна: 2,С.4-35; 4,С.36-65; 8,С.52-82; 22,С.3-58; 23; 24,С.66-94. Додаткова : 6;7;1;5;17;1	Створити комп'ютерну програму або адаптовану методику діагностики відхилень у психічному розвитку дитини, 6	3 бали	вересень -жовтень

	<p>розвитку.</p> <p>2.Відмежування затримка психічного розвитку від подібних станів.</p> <p>3.Особливості розвитку психічних процесів у дітей із затримкою психічного розвитку, їх корекція</p>			<p>8;27;28;31;44;69;73. Елект.ресур 1- 5.</p>	<p>год.; розробити схему аналізу діагностики відхилень у психічному розвитку дитини 5 год.; підібрати та проаналізувати програми діагностики відхилень у психічному розвитку дитини 6 год..</p>	<p>3 бали</p> <p>3 бали</p>	
<p>вересень 4 год / жовтень 4 год / протягом семестру 16 год</p>	<p>Тема.2. Зміст навчально-виховної та корекційно-розвивальної роботи з дітьми із затримкою психічного розвитку раннього віку.</p> <p>1.Принципи ранньої навчально-виховної та корекційно-розвивальної роботи з дітьми із затримкою психічного розвитку.</p> <p>2.Організація і зміст навчально-виховної та корекційно-розвивальної роботи з дітьми із затримкою психічного розвитку раннього віку.</p>	<p>лекція /практичне заняття, самостійна робота</p>	<p>Відеоматеріали , презентації, навчально-розвивальні програми</p>	<p>Основна: 2,С.35-52; 4,С.65-94; 6,С.87-93; 8,С.52-71,С.215-226 Додаткова : 10;16;31;42 Елект.ресур 4, 5. .</p>	<p>Створити комп'ютерну програму або методику навчально-виховної та корекційно-розвивальної роботи з дітьми із затримкою психічного розвитку раннього віку, 6 год, розробити схему аналізу організації та проведення індивідуальни</p>	<p>3 бали</p> <p>3 бали</p>	<p>вересень -жовтень</p>

					х та групових навчально-виховних та корекційно-реабілітаційних занять для дітей із затримкою психічного розвитку раннього віку 5 год.; підібрати та проаналізувати програми ранньої педагогічної корекції психічних процесів у дітей із затримкою психічного розвитку 5 год.	3 бали	
жовтень 4 год / листопад 4 год / протягом семестру 16 год	Тема 3. Зміст навчально-виховної та корекційно-розвивальної роботи з дошкільниками із затримкою психічного розвитку. 1. Принципи навчально-виховної та корекційно-розвивальної роботи з дошкільниками із	лекція /практичне заняття, самостійна робота	Відеоматеріали , презентації, навчально-розвивальні програми	Основна: 2,С.35-52; 4,С.65-94; 6,С.87-93; 8,С.52-71,С.215-226 Додаткова : 10;16;31;42	Створити комп'ютерну програму або методику навчально-виховної та корекційно-розвивальної роботи з дітьми із	3 бали	жовтень-листопад

	<p>затримкою психічного розвитку. 2. Організація і зміст навчально-виховної та корекційно-розвивальної роботи з дошкільниками із затримкою психічного розвитку</p>			<p>. Елект.ресур 4, 5..</p>	<p>затримкою психічного розвитку дошкільного віку, 6 год, розробити схему аналізу організації та проведення індивідуальних та групових навчально-виховних та корекційно-реабілітаційних занять для дітей із затримкою психічного розвитку дошкільного віку 5 год.; підібрати та проаналізувати програми ранньої педагогічної корекції психічних процесів у дітей із затримкою психічного розвитку дошкільного віку 5 год.</p>	<p>3 бали</p> <p>3 бали</p>	
--	---	--	--	----------------------------------	---	-----------------------------	--

<p>листопад 4 год / листопад 4 год / протягом семестру 16 год</p>	<p>Тема 4. Особливості прояву психічних процесів у дітей із затримкою психічного розвитку у різних видах діяльності, їх корекція. 1. Особливості організації та проведення індивідуальних психокорекційних занять з дітьми із затримкою психічного розвитку. 2. Особливості організації та проведення групових психокорекційних занять з дітьми із затримкою психічного розвитку.</p>	<p>лекція /практичне заняття, самостійна робота</p>	<p>Відеоматеріали , презентації, навчально-розвивальні програми</p>	<p>Основна: 1,С.94-106; 4,С.65-94; 5,С.30-52; 6,С.29-87; 8,С.75-86; 17,С.64-68; 18,С.76-90; 20,С.268-271; 21,С.211-215. Додаткова : 4;12;25;27; 29;58;64, Елект.ресур 2,3,4.</p>	<p>Створити комп'ютерні програми або методики корекції психічних процесів у дітей із затримкою психічного розвитку, 4 год; Дати схематичний аналіз організації та проведення індивідуальних психокорекційних занять з дітьми із затримкою психічного розвитку, 4 год; проаналізувати особливості організації та проведення групових психокорекційних занять з дітьми із затримкою психічного розвитку, 4</p>	<p>2 бали 2 бали 2 бали</p>	<p>листопад</p>
---	--	---	---	--	--	---	-----------------

	4.Впровадження індивідуального та диференційованого підходу у процесі навчання дітей із затримкою психічного розвитку.			навчально-виховних та корекційно-реабілітаційних занять для дітей із затримкою психічного розвитку шкільного віку 5 год.; підібрати та проаналізувати програми ранньої педагогічної корекції психічних процесів у дітей із затримкою психічного розвитку шкільного віку 5 год.	3 бали	
--	--	--	--	--	--------	--

***Якщо література подається в скороченому вигляді, то розшифрування розмістити в кінці (Список рекомендованої літератури).

11. Система оцінювання та вимоги

Формою підсумкового контролю успішності навчання є модульна контрольна робота та залік.

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Навчання дітей з ЗПР в інклюзивних закладах» оцінюються згідно Тимчасового положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень студентів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового контролю. Сума отриманих студентом балів в інтервалі від 1 до 100.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу. Реферативні дослідження та есе, практичні індивідуальні та групові завдання, які виконує студент за визначеною тематикою перевіряються викладачем. Модульний контроль знань здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань.

Критерії та норми оцінювання знань, вмінь і навичок студентів з предмету «Навчання дітей із ЗПР в інклюзивних закладах»

Оцінка	Знання	Вміння	Навички
«12-10» Відмінно (90-100 балів) Високий (творчо- професійний) рівень	<p>Студент має всебічні та глибокі знання навчального предмету за програмою дисципліни.</p> <p>Добре засвоїв сутність понять про затримку психічного розвитку, як сповільнений темп психічного розвитку.</p> <p>Досконало знає особливості розвитку психічних процесів у дітей із затримкою психічного розвитку; рівень розвитку навчальної мотивації у дітей із</p>	<p>Може чітко виділяти особливості психічного розвитку дітей із затримкою психічного розвитку, порівнювати їх з типовим розвитком.</p> <p>Вміє точно розробляти корекційні програми для різних категорій дітей із затримкою психічного розвитку за віковими та психофізичними ознаками; аналізувати і проводити корекційні,</p>	<p>Студент демонструє навички правильного аналізу психічного розвитку дітей із затримкою психічного розвитку різних варіантів і форм.</p> <p>Розкриває напрямки конкретного відмежування вторинних форм затримки психічного розвитку від первинних та типового розвитку.</p> <p>Демонструє навички правильного і детального аналізу психічного розвитку дітей із затримкою психічного розвитку, складання психолого-педагогічної характеристики на дітей.</p>

	<p>затримкою психічного розвитку; зміст психолого-педагогічної і корекційно-розвивальної роботи з дітьми із затримкою психічного розвитку різних вікових груп; варіативні форми організації навчально-виховного процесу в дошкільних установах, в групах і класах загальноосвітніх інклюзивних закладів.</p> <p>Вміє чітко аналізувати завдання корекційно-розвиваючого навчання, його системи, технології та їх нормативно-документальне забезпечення; сучасні технології корекційно-розвивальної роботи в загальноосвітніх інклюзивних закладах, особливості впровадження навчально-виховних та корекційних програм тощо. Досконало знає основну літературу, вказівки, положення, нормативні матеріали з розвитку, навчання та виховання дітей із затримкою психічного розвитку.</p> <p>Ознайомився із додатковою літературою, знає зміст рекомендованої навчальної програми для дітей із ЗПР, які навчаються загальноосвітніх інклюзивних закладах.</p>	<p>індивідуальні та групові заняття; відокремлювати професійні якості психолога та корекційного педагога; аналізувати діяльність учнів із затримкою психічного розвитку, враховуючи зміст пізнавального процесу в позаурочний час. Вміє усвідомлено розробляти, проводити та аналізувати уроки в початкових та старших класах загальноосвітніх інклюзивних закладах Дає вичерпні, повні та чіткі відповіді на програмовані запитання. Вміє вільно виконувати практичні завдання, передбачені програмою. Вміє використовувати довідники, довідникову літературу, системно та чітко подати програмний матеріал.</p>	<p>Виявляє навички використання різних форм, методів і засобів при проведенні корекційних групових та індивідуальних занять, правильної організації та проведення психологічних та педагогічних занять в дошкільних шкільних загальноосвітніх інклюзивних закладах, індивідуальної роботи з дітьми із затримкою психічного розвитку різних вікових груп.</p> <p>Демонструє навички правильного використання, форм, методів і прийомів в навчально-виховному та корекційно-реабілітаційному процесі спеціальних дошкільних та шкільних загальноосвітніх інклюзивних закладах .</p>
<p>«9-7» Добре (75-89 балів) Достатній (алгоритмічно)</p>	<p>Показав повні знання навчального матеріалу за програмою курсу, здатний до їх поповнення та оновлення у процесі подальшого навчання,</p>	<p>Може чітко виділяти особливості психічного розвитку дітей із затримкою психічного розвитку, порівнювати затриманий та</p>	<p>Наявні навички правильного аналізу психічного розвитку дітей із затримкою психічного розвитку різних варіантів і форм. Демонструє поверхневі навички</p>

дієвий) рівень

педагогічної практики, професійної діяльності. Засвоїв основні положення, які торкаються затримки психічного розвитку.

Має достатній рівень уявлень про класифікації затримки психічного розвитку різного етіопатогенезу; основні прояви затримки психічного розвитку у навчально-виховному процесі. Знає особливості розвитку психічних процесів у дітей із затримкою психічного розвитку; рівень розвитку навчальної мотивації у дітей із затримкою психічного розвитку; зміст психолого-педагогічної і корекційно-розвивальної роботи з дітьми із затримкою психічного розвитку різних вікових груп; варіативні форми організації навчально-виховного процесу в загальноосвітніх інклюзивних закладах.

Вміє достатньо аналізувати завдання корекційно-розвиваючого навчання, його системи, технологій та їх нормативно-документальне забезпечення; сучасні технології корекційно-розвивальної роботи в загальноосвітніх інклюзивних закладах, особливості впровадження корекційних програм у навчально-виховний процес, тощо.

Опрацював основну літературу,

типовий розвиток, діагностувати відповідні типи затриманого розвитку.

Вміти розробляти корекційні програми для різних категорій дітей із затримкою психічного розвитку за віковими та психофізичними ознаками. Вміти аналізувати і проводити корекційні індивідуальні та групові заняття; відокремлювати професійні якості психолога та корекційного педагога; аналізувати діяльність учнів із затримкою психічного розвитку, враховуючи зміст пізнавального процесу в позаурочний час.

Вміти розробляти проводити, аналізувати уроки в початкових та старших класах загальноосвітніх інклюзивних закладах.

Вміти на практиці використовувати програмні знання, розв'язувати задачі, практичні ситуації.

Успішно виконувати передбачені програмою практичні роботи без істотних зауважень.

конкретного відмежування вторинних форм затримки психічного розвитку від первинних та типового розвитку.

Показує навички спрощеного аналізу психічного розвитку дітей із затримкою психічного розвитку, складання психолого-педагогічної характеристики на дітей.

Виявляє поверхневі, але чіткі навички використання різних форм, методів і засобів при проведенні корекційних групових та індивідуальних занять, правильної організації та проведення психологічних та педагогічних занять в дошкільних та шкільних групах загальноосвітніх інклюзивних закладах, індивідуальної роботи з дітьми із затримкою психічного розвитку різних вікових груп.

Демонструє навички використання форм, методів і прийомів в навчально-виховному та корекційно-реабілітаційному процесі дошкільних та шкільних загальноосвітніх інклюзивних закладах.

	<p>рекомендовану програмою, а також вказівки та рекомендації, положення та інші програмні матеріали.</p>		
<p style="text-align: center;">«6-4» Задовільно (60-74 балів) Середній (репродуктивний) рівень</p>	<p>Має знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і наступної практичної діяльності за спеціальністю.</p> <p>Ознайомився з основною літературою, рекомендованою програмою.</p> <p>Допускає помилки у відповідях на теоретичні запитання дисципліни і при виконанні практичних завдань, але володіє необхідними знаннями, які дають йому змогу виправити помилки на які вказує викладач.</p> <p>Має поверхневі уявлення щодо проблеми затримки психічного розвитку.</p> <p>Недостатньо засвоїв положення щодо класифікації затримки психічного розвитку різного етіопатогенезу; основні прояви затримки психічного розвитку у навчально-виховному процесі.</p> <p>Дуже погано орієнтується в особливостях розвитку психічних процесів у дітей із затримкою психічного розвитку; у встановленні рівня розвитку навчальної мотивації у дітей із затримкою психічного розвитку; у змісті психолого-педагогічної і корекційно-розвивальної роботи з дітьми із затримкою психічного</p>	<p>Вміє за допомогою додатковою інструкцією виділяти особливості психічного розвитку дітей із затримкою психічного розвитку, порівнювати їх з типовим розвитком, діагностувати відповідні типи затриманого розвитку.</p> <p>Вміє недостатньо чітко розробляти корекційні програми, для різних категорій дітей із затримкою психічного розвитку за віковими та психофізичними ознаками; аналізувати і проводити корекційні індивідуальні та групові заняття; відокремлювати професійні якості психолога та корекційного педагога. За допомогою викладача і за конкретним зразком аналізувати діяльність учнів із затримкою психічного розвитку, враховуючи зміст пізнавального процесу в позаурочний час.</p> <p>Вміє поверхнево за зразком, за допомогою викладача аналізувати уроки в початкових та старших класах загальноосвітніх інклюзивних закладах. Виконує практичні</p>	<p>Недостатньо володіє навичками аналізу психічного розвитку дітей із затримкою психічного розвитку різних варіантів і форм.</p> <p>Недостатньо, неповно, поверхнево володіє навичками конкретного відмежування вторинних форм затримки психічного розвитку від первинних та типового розвитку.</p> <p>Недостатньо, неповно, поверхнево виявляє навички спрощеного аналізу психічного розвитку дітей із затримкою психічного розвитку, складання психолого-педагогічної характеристики на дітей під керівництвом викладача або за зразком.</p> <p>Самостійно не виявляє навички використання різних форм, методів і засобів при проведенні корекційних групових та індивідуальних занять, правильної організації та проведення психологічних та педагогічних занять в дошкільних та шкільних групах загальноосвітніх інклюзивних закладах, індивідуальної роботи з дітьми із затримкою психічного розвитку різних вікових груп.</p> <p>Самостійно без додаткових інструкцій не демонструє навички використання форм, методів і прийомів в навчально-виховному та корекційно-реабілітаційному процесі дошкільних та шкільних загальноосвітніх інклюзивних</p>

	<p>розвитку різних вікових груп; при аналізі варіативних форм організації навчально-виховного процесу в загальноосвітніх інклюзивних закладах.</p> <p>За допомогою навідних запитань поверхнево може аналізувати завдання корекційно-розвиваючого навчання, його системи, технологій та їх нормативно-документального забезпечення; сучасні технології корекційно-розвивальної роботи в загальноосвітніх інклюзивних закладах; особливості впровадження корекційних програм у навчально-виховний процес, тощо.</p>	<p>завдання в межах програмних вимог.</p> <p>Допускає неточності і помилки при розв'язанні ситуацій.</p> <p>Не володіє навичками системного обґрунтування запропонованих завдань з питань затримки психічного розвитку.</p> <p>Виявляє труднощі при застосуванні теоретичних положень у практичній діяльності.</p>	<p>зкладах</p>
<p>«1-3» Незадовільно (59 і менше балів) Початковий (понятійний) рівень</p>	<p>Не володіє системою знань навчального матеріалу дисципліни.</p> <p>Допускає грубі помилки у відповідях.</p> <p>Має недостатній рівень знань для самостійного оволодіння програмним матеріалом без додаткової підготовки.</p>	<p>Не вміє вирішувати передбаченні програмою практичні завдання або допускає принципові помилки при їх виконанні.</p> <p>Демонструє невміння орієнтуватися в основній літературі і нормативних матеріалах.</p>	<p>Не володіє навичками, які передбачені програмою курсу.</p>

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

За кожну вірну відповідь з МКР нараховується 10 балів (Завдання) – 30 балів. Модульна контрольна робота виконується у письмовій формі. До її написання допускаються всі студенти. Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати. Невиконання МКР оцінюється 0 балів.

Студенти, які за результатами виконання МКР отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Рейтингова оцінка з навчальної дисципліни	Оцінка за шкалою ЄКТС	Пояснення	Рекомендовані системою ЄКТС статистичні значення (у %)	Екзаменаційна оцінка за національною шкалою	Національна залікова оцінка
90-100	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)	10	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)	25	Добре	
75-81	C	Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)	30		
67-74	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)	25	задовільно	
60-66	E	Достатньо (виконання задовольняє	10		

		мінімальним критеріям)			
35-59	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)		незадовільно	не зараховано
1-34	F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)			

Рекомендована література

Основна:

- 1.Актуальные проблемы диагностики задержки психического развития детей / под. ред К.С. Лебединской.- М.: Педагогика, 1982.- 128 с.
- 2.Борякова Н.Ю. Ступеньки развития. Ранняя диагностика и коррекция задержки психического развития у детей: учебно-методическое пособие / Н.Ю.Борякова.-М.: Гном-Пресс, 1999.- 56 с.
- 3.Дети с задержкой психического развития / под ред. Т.А. Власовой, В.И.Лубовского, Н.А. Цапиной.- М.: Педагогика, 1994.-256с.
- 4.Затримка психічного розвитку в дітей: методичні рекомендації / укл Г.П.Ілляшенко, М.В. Рождественская.-К.: ІСДО,1996.-96с.
- 5.Ілляшенко Т.Д. Аномальна дитина в школі: навч-метод. посібник / Т.Д. Ілляшенко , Н.М.Стадненко Н.М..-К.: ІСДО, 1995.-120с.
- 6.Ілляшенко Т.Д. Діти із затримкою психічного розвитку та їх навчання: навч. посібник / Т.Д.Ілляшенко, Н.А.Бастун, Т.В.Сак .- К.: ІСДО,1997.-128с
- 7.Коррекционная направленность начального обучения в специальной школе – интернате для детей с задержкой психического развития: метод. реком. / сост. Л.С.Вавина, Р.В.Кисленко.-К.: РУМС, 1990.-64с.
- 8.Мастюкова Е.М. Лечебная педагогика (ранний и дошкольный возраст): советы педагогам и родителям по подготовке к обучению детей с особыми проблемами в развитии / Е.М.Мастюкова.- М.: ВЛАДОС, 1997.-304с.
- 9.Методичні рекомендації до вивчення дітей із затримкою психічного розвитку / за ред. Н.В. Рождественська; пер. з рос. Е.Ф. Ващук.- К.:ІСДОЦ,1995.-48с.

- 10.Методичні рекомендації до психологічного вивчення учнів шкіл-інтернатів інтенсивної педагогічної корекції / укл. Т.Д. Ілляшенко.- К.: ІСДО, 1995- 32 с..
- 11.Основні принципи організації лікувально-корекційної роботи в спеціальній школі інтенсивної педагогічної корекції: метод. Рекомендації / укл. Н.В.Рождественская.- К.: ІСДО, 1995.- 56 с.
- 12.Семаго Н.Я., Семаго М.М. Проблемные дети: Основы диагностической и коррекционной работы психолога / Н.Я.Семаго, М.М.Семаго.- М.: АРКТИ, 2000.- 208 с.
- 13.Шевченко С.Г. Коррекционно-развивающее обучение: Организационно-педагогические аспекты: методическое пособие для учителей классов коррекционно-развивающего обучения / С.Г.Шевченко. -М.: ВЛАДОС, 1999.-136с.
- 14.Тарасюк С.О. З історії вивчення порушень розвитку нервово-психічних процесів дитини / С.О.Тарасюк // Дефектологія.-1996.-№2.-С.28-33.
- 15.Ляшенко Т.Д. Про дітей із труднощами в навчанні / Т.Д.Ляшенко//Дефектологія.-1998.-№1.-С.48-52.
- 16.Синьов В.М. Основи дефектології / В.М.Синьов, Г.М.Кобернік.-К.: Вища школа, 1994.-142с.
- 17.Лапшин В.А., Пузанов Б.П. Основы дефектологии / В.А.Лапшин, Б.П.Пузанов.- М.: Просвещение, 1980.-143с.
- 18.Коррекционная педагогика: учебное пособие / под. ред. Б.П.Пузанова.- М.: Академия, 1999.-157с.
- 19.Липа В.А. Основы коррекционной педагогики / В.А.Липа. – Донецк: Лебідь, 2002.-327с.
- 20.Липа В.А. Психологические основы педагогической коррекции / В.А.Липа .-Донецк: Лебідь, 2001.-318с.
- 21.Блинова Л.Н. Диагностика и коррекция в образовании детей с задержкой психического развития / Блинова Л.Н. .- М.: «Издательство НУ ЭНАС», 2001.-131с.
- 22.Марциковская Т.Д. Диагностика психологического развития детей / Т.Д.Марциновская. -М.: LINKA- PRES, 1998.- 176с.
- 23.Лубовський В.Н. Психологические проблемы диагностики аномального развития детей. Перспективы применения психологической методики в диагностике развития / В.Н.Лубовський . – М.: Педагогика, 1989, –102с. – С.66-94.

Додаткова:

1. Ананьев Б.Г. Анализ трудностей в процессе овладения детьми чтением и письмом / Б.Г.Ананьев. – Известия АПН, 1995.- Вып..70.- 124с.
- 2.Астапов В.М. Введение в дефектологию с основами нейро- и патопсихологии / В.М.Астапов.- М.: Мед. унив.педагог. академ., 1994.- 216 с.
- 3.Аржанова Е.В. Из опыта работы психолога с трудными подростками в классах педагогической поддержки / Е.В.Аржанова, Г.К.Мухина //Дефектология.- 1995.- №2. С.89-95.
- 4.Баенская Е.Р. О коррекционной помощи аутичному ребенку раннего возраста / Е.Р.Баенская //Дефектология.- 1999.- № 1.- С.14-17.

- 5.Власова Т.А.Учителю о детях с отклонениями в развитии / Т.А.Власова, М.С.Певзнер . -М.: Просвещение,1967.-205с.
- 6.Винникова Е.А. О психологических механизмах становления аморального поведения у детей с задержкой психического развития / Е.А.Винникова, Е.С.Слепович // Дефектология.-1999.- №1.- С. 18-25.
- 7.Власова Т.А. Актуальные проблемы психического изучения задержки психического развития / Т.А.Власова, К.С.Лебединская//Дефектология.- 1995.- №6.- С.16-19.
- 8.Волкова Л.С. Рекомендации к системе обследования фонетической стороны речи у дошкольников с задержкой психического развития / Л.С.Волкова, Г.Г.Голубева //Дефектология.- 1995.- №2.- С.83-89.
- 9.Выготский Л. С. Собрание сочинений : в 6 т. / Л. С. Выготский; под. ред. Т. А. Власовой. – М.: Педагогика, Т. 5. Основы дефектологии . – 368 с.
- 10.Гарбузов В.И. Нервные дети: советы врача / В.И.Гарбузов . - Л.: Медицина, 1990.-176с.
- 11.Готовность к школьному обучению детей шестилетнего возраста с задержкой психического развития /Под ред. В.И. Лубовского, Н.А. Цыпиной.- М.: Педагогика, 1989.- 143с.
- 12.Грибанова Г.В. Психологические особенности подростков с явлениями психической неустойчивости и задержкой психического развития.- М.: Педагогика, 1986.- 142 с.
- 13.Дети с временными задержками развития / под ред.Т.А. Власовой, М.С. Певзнер.- М.: Педагогика, 1971.- 206с.
- 14.Дети с отклонениями в развитии: Отграничение олигофрении от сходных состояний / Под ред. М.С. Певзнер.- М.: Просвещение, 1966.-261с.
- 15.Забезпечення корекційної спрямованості трудового навчання учнів з затримкою психічного розвитку: Методичні рекомендації /укл. О.П. Хохліна.- К.: НДІ дефектології,1995.-55с.
- 16.Єременко В.О. Клінічне дослідження дитини / В. О.Єременко .-К.: Освіта,1984.-134с.
- 17.Захаров А.И. Как предупредить отклонения в развитии ребенка / А.И.Захаров . - М.: Просвещение,1993.-132с.
- 18.Иванов Е.С. Клинико-психологическое изучение детей с задержкой психического развития / Е.С.Иванов // Материалы III Всеукраинского съезда психиатров и невропатологов. -М.: Просвещение,1968.-С.110-113.
- 19.Коберник Г.Н. Введение в специальность дефектология / Г.Н.Кберник, В.Н.Синьов.- К.: Вища школа, 1984.-143с.
- 20.Гоннев А.Д. Основы коррекционной педагогики / А.Д.Гоннев, Н.И.Лисинцева, В.Н. Ялпаева /под ред. В.А.Сластюшена.- М.: Академия, 1999.-280с
- 21.Інтеграція аномальної дитини в сучасній системі соціальних відносин: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (2-3 лист. 1994р.).-К., 1994.-С.225-284.
- 22.Ілляшенко Т.Д. Малюнок та художнє слово в роботі з дітьми із затримкою психічного розвитку : бесіда п'ята / Т.Д.Ілляшенко // Дефектологія.-№1.-2000.-С.50-54.
- 23.Ілляшенко Т.Д. Про дітей із труднощами в навчанні / Т.Д.Ілляшенко // Дефектологія.-1998.-№1.-С.48-52.

- 24.Ілляшенко Т. Д. Чого та як треба навчити дітей із ЗПР : бесіда перша / Т.Д.Ілляшенко // Дефектологія.-1998.-№2.- С.50-53.
- 25.Ілляшенко Т.Д. Чого та як треба навчити дітей із ЗПР : бесіда друга // Дефектологія.-№3.- С.48-52.
- 26.Ілляшенко Т.Д. Як формувати знання та уявлення про навколишній світ у дітей із ЗПР / Т.Д. Ілляшенко // Дефектологія.-1998.-№4.-С.46-51.
- 27.Коган В.Е. Аутизм у детей / В.Е.Коган . -М.: Просвещение, 1981.- С.54-75.
- 28.Королько Н. Методика дослідження орієнтувальної діяльності учнів з затримка психічного розвитку / Н.Королько // Дефектологія.-1993.-№2.-С.44-49.
- 29.Крет Я. Рання психодіагностика не мовленнєвої симптоматики в дітей із затримка психічного розвитку / Крет Я. // Дефектологія.-1999.-№2.-С.51-53.
- 30.Кузнецова Л.В. Особенности мотивационной готовности детей с задержкой психического развития к обучению в школе / Л.В.Кузнецова // Дефектология.-1981.-№6.-С.28-34
- 31.Кузьмичёва Т.В. Формирование общетрудовых умений у младших школьников с задержкой психического развития в условиях организации групповых форм обучения / Т.В.Кузьмичёва // Дефектология.-1998.-№4.-С.24-32.
- 32.Кулеша Є. Рання діагностика як основа корекційної роботи з дітьми, що мають відхилення у психофізичному розвитку / Є.Кулеша // Дефектологія.-№1.-2000.-С.24-27.
- 33.Кулик В. Організація класів затримки психічного розвитку на Херсонщині / В.Кулик // Дефектологія.-2000.-№1.- С.54-56.
- 34.Лутоняк Н.Г. Возрастная динамика процессов памяти у детей с задержкой психического развития: Автореферат кандидатської дисертації .-М.,1977.-17с.
- 35.Леви В.Л. Нестандартный ребенок / В.Л.Леви. - М.: Педагогика,1983.- С.46-89.
- 36.Лебединский В.В., Никольская О.С., Баянская Е.Р., Либлинг М.М. Эмоциональные нарушения в детском возрасте и их коррекция. - М.: Педагогика,1990.- С.45-76.
- 37.Марковская И.Ф. Прогностическое значение нарушений высших корковых функций у детей с задержкой психического развития. Нейропсихологические исследования в неврологии, нейрохирургии и психиатрии / И.Ф.Марковская, В.В.Лебединський, К.С.Лебединська .- К.: Освіта,1981.- 243с.
- 38.Марченко І. Навчити дітей із затримкою психічного розвитку складанню оповідань з елементами творчості / І.Марченко // Дефектологія.-1998.-С.13-17.
- 39.Медведева Е.А. Изучение особенностей развития воображения старших дошкольников с задержкой психического развития в театрализованных играх / Е.А.Медведев // Дефектология.-1998.-№4.-С.32-38
- 40.Мухина В.С. Детская психология / В.С.Мухина. - М.: Просвещение, 1995.-С.53-86.
- 41.Матковская И.Ф. Задержка психического развития. Клиническая и нервно-психологическая диагностика / И.Ф.Матковская.- М.: Педагогика,1993.-С.3-67.

42. Методичні рекомендації з навчання учнів із затримкою психічного розвитку самостійно виконувати завдання з української мови / укл. Н.І. Королько.- К.: ІЗНН., 1997.- 32 с.
43. Методические указания к работе по развитию умений ориентироваться в способах выполнения практических заданий у учащихся младших классов с задержкой психического развития / сост. Н.И. Королько.- К. РУМК, 1986.- 24 с.
44. Никольская О.С. Проблемы обучения аутичных детей / О.С. Никольська // Дефектология.-1995.-№2.-с.8-19.
45. Отстающие в обучении школьники (проблемы психического развития) / Под ред. Калмыковой, И.Ю., Кулячиной.- М.: Педагогика, 1986.- С.24-75.
46. Паладий В.Ф., Деева Г.А. Трудовое обучение и профориентация учащихся специальной школы-интерната для детей с задержкой психического развития // Дефектология.-1981.-№6.-С.34-38.
47. Обучение детей с задержкой психического развития в подготовительном классе: пособие для учителя / ред. сост. В.Ф. Мачихина, Л.П. Цыпина.- М.: Просвещение, 1987.- 144 с.
48. Подобед В.Л. Особенности кратковременной памяти детей с задержкой психического развития / В.Л. Подобед // Дефектология.-1981.-№3.-С.12-14.
49. Програми спеціальної загальноосвітньої школи інтенсивної педагогічної корекції: Для дітей із затримкою психічного розвитку / укл. Е.А. Шухова, Н.Ф. Толочко.-К.: ІСДО, 1994-88с.
50. Програми спеціальної загальноосвітньої школи та класів інтенсивної педагогічної корекції для дітей з затримкою психічного розвитку. Початкові класи / укл. Л.С. Вавіна, Г.Н. Мерсіянова.-К.: ІСДО, 1995.-120с.
51. Програми спец. заг.-осв. шк. та класів інтен. пед. корекц. для дітей з затримкою психічного розвитку. (трудове навчання) / укл. Г.М. Мерсіянова, О.П. Хохліна.-К.: ІСДО, 1985.-144с.
52. Рейдибойм М.Г. Затримка психічного розвитку у дітей (розвиток поглядів і деякі сучасні клініко-психологічні представлення) / М.Г. Рейдибойм // Дефектология.-1987.-№2.- С.12-16.
53. Розвиток уяви в урочний і позаурочний час у дітей із затримкою психічного розвитку: методичні рекомендації / укл.: Т.П. Свистунова-Віснатовова.-К.: ІЗМН, 1996 – 52 с.
54. Синьов В.М., Коберник Г.М. Основи дефектології : навчальний посібник / В.М. Синьов, Г.М. Коберник .- К.: Вища школа, 1994.- 143 с.
55. Свистунова Г. П. Развитие познавательной сферы в детском возрасте: учебно-методическое пособие / Г.П. Свистунов .- Читв., 1993.-103с.
56. Симон Г.П. Клиника и патофизиология постинфекционных цереброастенических состояний у детей / Г.П. Симон // Вопросы психоневрологии детского возраста.- М.: Медицина, 1962.
57. Сак Т.В., Бескова Н. До вивчення природознавства у школах інтенсивної педагогічної корекції: Для дітей із З П Р // Дефектология.-1999.-№1.-С.28-31.
58. Сак Т.В. Застосування зразка у процесі формування математичних уявлень у дітей з затримкою психічного розвитку / Т.В. Сак // Дефектология.-2000.-№2.-С.33-36.

- 59.Сак Т.В. Особливості узагальнення у дітей із затримка психічного розвитку / Т.В.Сак // Дефектологія.-1999.-№2.-С.33-36.
- 60.Сак Т.В. Організація інтегративного навчання у дітей із особливостями психофізичного розвитку / Т.В.Сак //Дефектологія.-1998.-№3.-С.8-9.
- 61.Сак Т.В. Формування причинно-наслідкового мислення у дітей із ЗПР / Т.В.Сак // Дефектологія.-1996.-№2.-С.28-33.
- 62.Тарасюк С.О. З історії вивчення порушень розвитку нервово-психічних процесів дитини / С.О.Тарасюк // Дефектологія.-1998.-№1.-С.13-17.
- 63.Ульєнкова У.В. К проблеме ранней компенсации ЗПР / У.В.Ульєнкова // Дефектологія.-1980.№1.-С.3-8.
- 64.Усанова О.Н. Специальная психология: Система психического изучения аномальных детей / О.Н.Усанова.-М. : Педагогика,1990
- 65.Фишман М.Н. Интегративна деятельность мозга детей в норме и патологии: Электрофизиологическое исследование / М.Н.Фишман.- М.: Педагогика, 1989.- 144 с.
66. Фишман М.Н. Исследование вызванных потенциалов у детей с ЗПР / М.Н.Фишман .-М.: Физиология человека.-1981.-Т.7(6) .
- 67.Худик В.А. Психология аномального развития личности в детском и подростково-юношеском возрасте / В.А.Худик .- К.: Здоровье, 1993.- 144 с.
- 68.Шевченко С.Г.Наблюдения в природе с целью активизации познавательной деятельности и развития речи школьников с ЗПР / С.Г.Шевченко // Дефектологія.-1986.-№3.-С.25-31.
- 69.Шевченко С.Г. Ознакомление с окружающим миром учащихся с ЗПР / С.Г.Шевченко.-М., 1990
- 70.Шванцара И. Диагностика психического развития / И.Шванцара.-Прага,1978.
- 71.Шпятко Н.Д. Для кого может быть эффективным интегрированное обучение / Н.Д.Шпятко // Дефектологія.-1999.-№1.-сС.41-47.
- 72.Эльконин Д.Б. Психология обучения младшего школьника / Д.Б.Эльконин.-М.: Просвещение,1974.-С.47-89.

Рекомендовані джерела інформації

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01,01.2019 р. [Електронний ресурс] // режим доступу: <https://zakon.help> > law > 1556-VII > edition01.01.2019
2. Закон України «Про освіту» від 06,06.2019 р. [Електронний ресурс] // режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua> > laws > show
3. Закон України «Про загальну середню освіту» від 25,04.2019 р. [Електронний ресурс] // режим доступу: <https://zakon.help> > law > 651-XIV

4. Закон України «Про освіту» щодо особливостей доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг» від 23.05.2017р. № 2053-VIII [Електронний ресурс] // режим доступу: <https://ukrainepravo.com> > [law-making](#) > [bill_passed_by_legislature](#) > [ians](#)

5. Закон України «Про дошкільну освіту» від 04,02.2019 р. [Електронний ресурс] // режим доступу: <https://mon.gov.ua> > [media](#) > [2019/02/04](#) > [zakonoproektdoshkilna-osvita](#)